

Saatja: Riigihanked <riigihanked@fin.ee>
Saatmisaeg: kolmapäev, 19. jaanuar 2022 12:46
Adressaat: juhataja@oteptervis.ee
Teema: Re: [Päring nr 1060127] riigihange 224280

Lugupeetud Andres Arike
SA Otepää Tervisekeskus

Vastuseks Teie päringule märgime, et hankijal on võimalik hankelepingut muuta RHS § 123 lg-s 1 sätestatud alustel, kuid selleks peavad olema täidetud konkreetsetes sättes märgitud eeldused.

RHS § 123 lg 1 p-i 4 alusel hankelepingu muutmiseks peavad esinema hoolsa hankija jaoks ettenägematud asjaolud, kusjuures hankelepingu üldist olemust ei tohi muuta ja ühegi muudatuse väärtus ei tohi ületada 50 protsenti hankelepingu algsest maksumusest.

RHS § 123 lg 1 p-is 4 märgitud ettenägematust tuleb hinnata riigihanke läbiviimise aja seisuga. Olukorras, kus teenuseosutaja ostab elektrit börsilt, ei saa sellist asjaolu pidada ettenägematuks RHS § 123 lg 1 p-i 4 mõttes. Nimelt on börs turg väärtpaperite, aktsiate, toormete, derivaatide, valuutade ning muude rahastamisvahenditega kauplemiseks, kus hinnad kujunevad vastavalt pakkumise ja nõudluse vahekorrale. Kui teatud vara suhtes on ostuhuvi suurem kui müügiuvi, siis vara hind tõuseb niikaua, kuni pakkumine ja nõudlus saavutavad tasakaalu. Sama kehtib üldjoontes ka elektriturul suhtes, mis tähendab, et kui ettevõtja sõlmis lepingu elektrienergia ostmiseks börsihinnaga, siis pidi ta ka arvestama asjaoluga, et börsihind pole kogu aeg madal, vaid et see võib asjaolude muutumisel ka märkimisväärselt tõusta. Eeltoodust tulenevalt pole tegemist ettenägematu asjaoluga RHS § 123 lg 1 p-i 4 mõttes.

RHS § 123 lg 1 p-i 3 alusel on võimalik hankelepingut muuta kui samalt pakkujalt ostetakse täiendavaid asju, teenuseid või ehitustöid, mille järele on hankijal tekkinud vajadus ja mida riigihanke alusdokumendid ei sisaldanud, juhul kui pakkuja vahetamine põhjustaks hankijale olulist ebamugavust või märkimisväärsed lisakulusid ega oleks majanduslikel või tehnilistel põhjustel võimalik tulenevalt asjade, teenuste või rajatiste asendatavuse või koostoitimise vajadusest, kusjuures ühegi muudatuse väärtus ei ületa 50 protsenti hankelepingu algsest maksumusest.

Ka RHS § 123 lg 1 p-i 3 eeldused hankelepingu muutmiseks pole täidetud, kuna antud säte nõuab esmase eeldusena seda, et hankija ostab pakkujalt täiendavaid teenused. Asjaolu, et elektrihind on tõusnud ei tähenda, et hankija ostab täiendavaid teenuseid. Teenust osutatakse ikka sama moodi ja samadel tingimustel, muuta soovitakse vaid teenuse hinda. Eeltoodust tulenevalt pole tegemist täiendava teenuse ostmisega.

Olukorras, kus hankijal pole võimalik hankelepingut õiguspäraselt muuta ning teenuseosutaja keeldub lepingut selles sätestatud tingimustel täitmast on hankijal vaid võimalus rakendada ettevõtja suhtes õiguskaitsevahendeid esmalt hankelepingu täitmisele sundimiseks ja juhul kui teenust endiselt kokkulepitud tingimustel ei osutata, siis lähtuda lepingus ja võlaõigusseaduses võlasuhte lõpetamisele suunavatest õiguskaitsevahenditest. Meenutame, et kui pakkuja suhtes on kohaldatud RHS § 95 lg 4 p-is 8 märgitud õiguskaitsevahendeid (taganemine, ülesütlemine, hinna alandamine, kahju hüvitamine, leppetrahv), tuleb hankijal RHS § 83 lg 7 p-ist 3 tulenevalt esitada selle kohta teave riigihangete registrile 30 päeva jooksul peale hankelepingu lõppemist.

Juhul kui hankija soovib tulevikus hankelepingut mingite konkreetsete asjaolude ilmnemisel (nt elektrihinna tõus), siis on see võimalik ka juhul kui hankija on riigihanke alusdokumentides näinud ette sellise hankelepingu muutmise aluse, mis vastab RHS § 123 lg 1 p-is 2 märgitule. RHS § 123 lg 1 p-i 2 kohane hankelepingu muutmise alus on selline, mille väärtusest sõltumata ei muudeta hankelepingu üldist olemust ja muudatuse ulatus, sisu ja kohaldamistingimused, näiteks hinna läbivaatamise kohta, olid riigihanke alusdokumentides selgelt, täpselt ja ühemõtteliselt ette nähtud.

Lisaks on võimalik ette näha nn indekseerimistingimus, mille puhul lähtutakse hankelepingu hinna korrigeerimisel mõnest konkreetsest indeksist (nt tarbijahinna indeks, vms).

Rahandusministeerium selgitab nõustamisteenuse raames konkreetse sätte sisu ja abistab pöördujaid riigihangete seaduse sätete tõlgendamisega. Nõustamise raames ei anta õigusabi ega lahendata kaasuseid.

Vastus on antud Teie päringus märgitust lähtudes.

Lugupidamisega